

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 4.

V Ljubljani, dné 12. decembra 1896.

Letnik I.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni navadni v Ljubljani. Naročnikom 10 % ceneje.

O naši stvari more se govoriti z izdajateljem g. dr. V. Gregoričem vsak ponedeljek in vsako sredo od 11. dopoldne do 2. popoldne.

K položaju na Kranjskem.

Ves naš narod prešinja gorka želja po slogi in združenju. Ta želja je tako glasna in živa, da se mora na njo ozirati vsak slovenski politik in da mora po tej želji, ki nam bodi zahteva, uravnavati vse svoje politično delovanje. To je naravno, kajti brez sloge in združenja smo preslabi, da bi si mogli v narodni borbi priboriti vsaj nekoliko pozitivnih uspehov. Potrebno je torej, da se združijo sorodni življi, da se združita obe slovenski stranki na Kranjskem v uzajemno delovanje.

Ako se ozremo v ravnokar pretekle čase in ako premišljujemo o dogodkih, ki so se vršili v deželni zboru kranjskem, prešinja nas skrb za bodočnost. Najrajši bi izbrisali in iztrgali ta list iz politične zgodovine našega naroda; najrajši bi molčali o tej pretekli dobi, ako bi imeli zadostno poročstvo, da se naše slovenske stvari ne bodo razvijale v bodoče v tisti kolotečini, kakor do danes na veliko škodo slovenski stvari.

V zadnjem deželnem zboru kranjskem smo videli, da se je narodna napredna stranka združila z Nemci — zoper drugo narodno stranko v deželi. Take zveze ni moči zagovarjati. Takrat je vladal hud, strasten boj med obema slovenskima strankama; nobena obeh strank ni skrbela za to, da bi prenehal bratomorni boj; na obeh straneh so ovirale približevanje strank odločujoče osebe, radi katerih jedino je morala trpeti narodna stvar. Strankama je bilo le do tega, katera da prevlada drugo. Združivši se z Nemci, prevladala je na videz narodna napredna stranka. Toda prevladala je nasproti drugi slovenski stranki, a njo samo je prevladala nemška stranka, katera danes odločuje in ima prvo besedo v deželi kranjski. Narodna napredna stranka ne more torej zveze z Nemci smatrati za zmago, ampak za poraz. Katerakoli stranka na Kranjskem, in to poudarjamo kot neovržno dejstvo, stopi v tako zvezo,

zgreši svoj cilj izpred oči in nima prava, da se vede kot zastopnica koristi slovenskega naroda.

Ko sta še bili obe narodni stranki, če ne tesno, a to vsaj rahlo združeni v deželnem zboru kranjskem, potegovali so se slovenski poslanci glasno za narodne težnje in napovedovali so boj za bodočnost. Ta boj nam je dajal nado v lepšo bodočnost; menili smo, da bi se vendar dal doseči sporazum, ako bi obe stranki previdno delovali in uplivali na to, da slovenski glasili ne bi po nepotrebnem netili prepira med rojaki, nego gladili pot k bratskemu združenju. Tako pa ima slovensko časnikaštvo mnogo na svoji vesti, ker ni znalo, ali pa, ker ni hotelo ublaževati osebnega nasprotstva.

Prišlo je in minilo zadnje zasedanje deželnega zbora kranjskega. Poprejšnji napovedani vihar, ki bi imel predramiti narodne težnje, polegla se je in konečno polegla ter vrgla narodno napredno stranko z Nemci vred v jedno zibel, v kateri spita oba sladko spanje, kakor da bi bila dvojčka jedne matere. Slabo se godi tu slovenskemu dvojčku. Pestuje ga Nemka, ne iz ljubezni, nego iz dobičkarije, in skrbi, da preveč ne upije, kadar ga glad mori. Dvojčki so še majhni, slabotni; toda skoro poraso, in ko poraso, ne bod- obema prostora v ozki zibeli, in zgodilo se bode, da jeden porine drugega iz zibeli; a da ta nesreča dohiti slovenskega dvojčka ne more biti drugače.

To je verna slika našega položaja na Kranjskem. Posledice zveze z Nemci čutimo bitko vsi Deželni odbor kranjski, v katerem se zrcali ta slika, podal nam je v roke toliko dokazov o brezbriznosti za slovensko stvar, da ne smemo tega z mirno vestjo gledati. On posluje z deželnimi zavodi in s slovenskimi zastopstvi v nemškem jeziku. Dasi ima nemška stranka v deželnem odboru manjšino, vendar ima v rokah najvažnejša poročila, sestavlja jih v nemščini in ona romajo taka širom naše dežele. To je

dejstvo, katero bi lahko podprli s pojedinimi dokazi. Omenjamo pa to samo radi tega, da pokažemo na stari slovenski program, na katerem so nam zapisali naši prvi voditelji zlate besede: Slovenci, priborite svojemu jeziku mesto o uradu, katero mu gre po zakonu. Na Kranjskem, kjer je malone vsa dežela slovenska, ne bi se godila Nemcem nikaka krivica, ako bi se v njej uradovalo v slovenskem jeziku. Ako se pogajamo z Nemci, ne sme slovenščina biti točka kompromisa. Jednakopravnost velja tudi na Kranjskem.

Obmejni Slovenci gledajo z nekim strahom v bodočnost. S kako zavestjo pa naj stopajo v boj za pravice slovenskega jezika, ako vidijo, da je slovensko središče v narodnem oziru tako popustljivo! Kranjsko bi jim moralo prednjačiti z ugledi narodne odločnosti ter jim tako podajati potrebnega poguma in moralne zaslombe, da ne odjenjajo v teški borbi za narodne težnje. Danes se ne morejo sklicevati na svoje brate na Kranjskem, kar zlasti opažamo pri primorskih Slovencih, katere si vsled nenaravnega položaja na Kranjskem le odtujujemo, a ne pritegujemo na se. Kako neki bodo obmejni Slovenci gravitovali v Ljubljano, ako se tukaj goji taka zveza, zoper katero so se v smislu brezpogojne podvrženosti izrekli vsi rodoljubi in stari ustanovitelji slovenskega programa!

To zgodovinsko resnico smo morali povedati in pojasniti sine ira et studio in menimo, da nam ni potreba naglašati, da so nas vodili pri tem blagi nameni. Nismo hoteli in ne bomo nikdar zmanjševali zaslug, ki si jih je v dolgem času pridobila narodna stranka v hudem boju za našo narodnost. Te zasluge so naše skupne zasluge in pridobitve, ki ostanejo kot svetla točka naše narodne zgodovine. A da ne odobravamo sedanjega položaja na Kranjskem, to izjaviti prisilila nas je skrb za bodočnost. Zagnimo torej ta list v knjigi naših preteklih dogodkov, zapečatimo ga za večne čase, stopimo

Stritarju o 60-letnici.

Prišla so Tvoja siva leta,
Slovenski svet poslavlja Te,
Proseč nebeškega Očeta,
Naj čuva, blagoslavlja Te,
Ki toliko si v prid nam storil,
Ko si nam pisal in govoril,
Ko pel si nam, navduševal
Rojake svoje s plodom uma —
A sredi boja si in hruma
Mož poštenjak — značaj ostal!
Bog živi Te, da sam doživel
Vesel bi dan, ko Tvoje delo,
Ki njemu v službi si osivel,
Svoj zmage praznik bo imelo!

Življenje Tvoje lep je del
Književne naše zgodovine —
Budi vesele nam spomine
In čut budi nam nevesel.
Ko Tvojih strun so glasi prvi
Po našem svetu zazveneli,
Netili ogenj so nam v krvi,
Budili srca, duše grelji,
Navdušenja zažgali žar

Za vse, kar je lepó in pravo,
Za doma čast, za njega slavo
In za slovensko sveto stvar!
Kako je vse resnično to,
Kar si nam pel in kar si pisal:
Glej, v delih svojih si narisal
Življenje kakor je — takó,
Življenje tisto, ki živi ga
Srcé človeško, če radost
In hrepenenje dušo dviga
In kadar tare jo bridkost.
Kakó za vzori hrepeneti
Ne nehaj človek, pel si Ti,
Kakó vse bitje svoje greti
Ob ognju večne te resnice
Naj vsakdor si samó želi.
In del si nam, kakó pravice
Čast brani mož odločno vsak,
Kakó Sloven naj domu služi,
Kakó naj z bratom brat se druží —
Po srcu in rodú jednak.
In več si storil še — o, več!
Ko uma zavihtel si meč,
Ob Tebi se je četa zbrala
Mladičev in mož — in, glej:
Beseda Tvoja jih povzgała,

Da plameneli so poslej
Za vse, kar Ti si jih učil,
In čemur si branitelj bil!

A, žál! . . . Ljudje so Te sodili
In trnje venec Tebi vili . . .
In ta sicer te ranil je,
A Tebi ni duha zamoril,
Moč svojo duh ohranil je —
Za delom novo delo storil!
In Tebe to poveličuje,
Da vsak Te ceni in spoštuje,
Da še takrát, ko nov bo zarod
V slovenski domovini žil,
Poznal Te bo slovenski narod,
Častil bo Te in Te slavil!

Takó prišla so Tvoja leta . . .
Slovenski svet poslavlja Te,
Proseč nebeškega Očeta,
Naj čuva, blagoslavlja Te,
Naj te živi, da Ti doživel
Vesel bi dan, ko Tvoje delo,
Ki njemu v službi si osivel,
Svoj zmage praznik bo imelo!

Gregor Samec.

v vrste svojih rojakov, do katerih nas srce in kri veže; čujmo še o pravem času glas naroda, ki nam od vseh strani pritiskan in omaguje kliče: Slovenci, složimo se, združimo se!

Delavska stanovanja.

Zdravje je bogastvo. Kdor je bolan, in bodi še tak bogatin, je revež. Veseli čut v zdravem telesu je normalni stan; čut bolečine pomenja nekaj izvenrednega. Bolečina nas opominja, da smo se pregrešili zoper naravni zakon, da nismo izpolnjevali dolžnosti proti samim sebi; kliče nas nazaj k naravi. Da spoznavamo naravne zakone, podelil nam je stvarnik prosto voljo in razum. Ako se pregrešimo zoper te zakone, čutimo, da je posledica bolečina in bolezen, zajedno nam pa velela razum, da se varujemo pregreškov zoper zakone narave. Kar velja za posamičnika, velja tudi za celoto, za človeško družbo. Ako merodavni činitelji ne gledajo na to, da se tudi v tej celoti izpolnjuje naravni zakoni, nastopijo bolezni v celoti, in ta šiba ne gleda potem na razločke med revežem in bogatinom, marveč jemlje žrtve iz vse celote. Da se kaj takega dogaja, kriva je človeška družba sama, ker ni pravočasno pazila na to, da se, kakor pri posamičniku, tako tudi v celoti, izpolnjuje naravni zakoni.

Povsod, koder veliko ljudi skupaj stanuje, okuži se zrak, če ne skrbimo za izdatno premembo zraka. Ogljikova kislina, katero oddaja človek diha, nakopiči se, in prebivalec slabo prezračenega prostora diha zopet zastrupljeni zrak v se, kar neposredno nasprotuje naravnemu zakonu. Tako truplo polagoma slabi, porajajo se razne pljučne in občne bolezni, hujše, nego vsled nedostajanja primerne hrane. Sveži, neokuženi zrak je prvi pogoj za človeka, torej tudi za človeško družbo. Vse, kar zovemo skrofulozo, tuberkulozo, izvira v prvi vrsti v zaduhlih, neprezračenih bivališčih, kjer se gneto ponajveč nižji sloji človeške družbe.

Prvi pogoj telesnemu, duševnemu in moralnemu razvoju človeka je zdravo stanovanje. Stanovanje ne sme nam biti samo v to, da v njem jemo in spimo; biti nam mora tudi v to, da si ustvarimo nekako prijetno bivališče, v katerem uživamo radost družbinskega življenja, v katerem dobivajo otroci svojo prvo uzgojo. V domači hiši sprejemajo otroci šege in navade, v domači hiši sprejeti utisi ne izginejo nikdar in so usodepolni za vso prihodnost. Besede pesnika, „da je otrok oče moža“ se tu uresničujejo. Šola nima toliko upliva na uzgojo značajev; ona je v prvi vrsti učilnica. Upliv ima skupno življenje v rodbini s stariši, brati, sestrami in tovariši. Poglavitni del rešitve socialnega uprašanja je odvisen od bivališča. Nedostaki stanovanj so vir žalostnim navstvenim prizorom v družbinskem življenju nižjih slojev

naše človeške družbe. Sicer ne bomo popolnoma oprostili vsake krivde delavskega stanu; marsikateri je sam kriv, da je poleg izdatnega zaslužka v tako žalostnih razmerah. Ali zvečine si revež ne more pomagati; kriva je zaradi tega celota, človeška družba, ki revežu, kateri isto tako dela za ohranitev celote, ne priskoči na pomoč po besedah božjih: „Kar ste jednomu mojih storili, storili ste meni.“ Pisatelju teh vrstic odgovoril je delavec, kateremu je očital pijančevanje: „Gospod, stanujte vi v tej beznici, poprijeli se boste tudi jeruša.“

Razvoj industrije privablja vedno več delavcev v mesta, a pogoji za preskrbovanje glede na stanovanje so nezadostni. Razvoj mesta sodi se po krasnih visokih stavbah z dragimi stanovanji, ki donašajo podjetniku lep dobiček, stavbeniki pa lahko kažejo svojo spretnost in vednost. Sicer se morajo tudi taka poslopja graditi, saj zasluži vsak kolikor toliko pri tem. A pozabiti pri potratnih stavbah potrebnih stavb to bi ne smelo biti. Vsled tega razvijajo se razni načini oddajanja stanovanj noter do takozvanih „spalnih prostorov“, ki gotovo ne pospešujejo zdravja in morale. Velika mesta vedó pripovedovati o bedi in revščini, ki vlada v takih zakotnih, zaduhlih prostorih.

Sicer je uzor stanovanja v obče svoj dom. Toda praktična izvršitev je s tolikimi težavami združena, da so skoraj povsod to misel opustili. Poprijeli so se splošne navade, da stanuje več rodbin v jedni hiši. Toda napačno bi bilo sklepati, da je zaradi tega graditi visoke večnadstropne kasarne z brezštevilnimi malimi stanovanji. Nedostatek, kateri smo poprej grajali, izpremenil bi se sicer v obliki, ker bi nam morebiti imponovala lepa večnadstropna hiša, a bistvo bi se veliko ne izpremenilo. Zaradi tega je priporočati zgradbo manjših jednonastropnih hiš z 8—10 stanovanj. Toda tega podjetja ne sme v roke uzeti zasobnik, kajti ta išče kolikor toliko svojega dobička, ne briga se veliko za notranjo upravo, in nima tudi toliko avtoritete, da bi bil kos malomarnosti in nečimernosti strank.

Zaradi tega naj se javni činitelji, kakor država, dežela, občina, lotijo tega dela. Ti bodo mnogo lažje uspevali, nego zasobnik, kajti njim so vsa druga sredstva na razpolago, da uzdržujejo red, nego posamičnemu človeku. Zaradi tega pozdravljamo predlog dra. Gregoriča v občinskem svetu ljubljanskem, naj se iz loterijskega posojila že prihodnje leto prične graditi delavska stanovanja. Najemnina bi ne smela biti visoka, in kar bi nedostajalo do predpisane obrestovanja posojila, dodaj občina iz skupnih dohodkov. S tem bi se nekako pričela tudi pri nas rešitev socialnega uprašanja, da naj celota skrbi, če pojedini član človeške družbe ne more zmagovati svojih potrebščin. To uprašanje je krščanskosocialno, izvira iz

prave krščanske ljubezni do svojega bližnjega. S tem bi se ost nezadovoljnosti nižjih slojev odlomila in hujšakači bi se onemogočili.

Merodajnim krogom pa kličemo besede: Dom in družina sta temelj za blagor pojedinca, za blagor občine in države!

Izvorni dopisi.

Iz Polja pod Ljubljano. Tudi jaz sem prejel došli mi „Slovenski List“ z veseljem. Ko sem prečital njega program, naudalo me je veselo upanje, da se je vender oživila med nami ona stranka, katera ne boje jednostranski postopala ter gojila le ideje nekaterikov, temveč katera hoče zastopati pravično našo reč. Da je bila ta stranka živo potrebna, pričujo nam mnogobrojni glasovi, kateri različno, vender vsi jednako gorko pozdravljajo imenitni korak vrlega novega lista. Sedaj se bode videlo, ali se da kaj doseči ali pa je sploh nemogoče zjediniti narod v zmislu programa naših starih prvoboriteljev.

Večina naših listov je dokaj mrzlo pozdravila nov list; toda videli bomo, kaj nam priinese prihodnost. Upanje smemo pač gojiti na morebitno zedinjenje. Lepo pripravljeno in zrahljano naše narodno polje prerašča vrlo tuji osat. Narodna ideja umira in gine in vsega je kriv razpor, kateri so umetno zanetili in gojili nekateri v neizmerno škodo celokupnemu narodu.

V Gorici, dne 6. decembra. — [Slogine šole.] Kakor morska kača vleče se uprašanje „Slogine šole“ po zgodovini goriških Slovencev. Že dve leti bode skoro, kar je goriško politično društvo „Sloga“ dognalo in dobilo pravdo v tej stvari; najvišje sodišče je pripoznalo pravico goriških Slovencev, da mora magistrat vzdrževati slovensko ljudsko šolo v Gorici; a ni je moči, ki bi ukrotila uporno kliko, ki se ne briga za ministerske odloke in ne za uradne ukaze. Sicer kako postopa tudi domača vlada proti tej gospodi! Začetkom šolskega leta je zaukazala magistratu, da mora nemudoma oddati in prirediti prostore v ulici „Vogel“ za slovensko ljudsko šolo; a danes — par mesecev potem — podpirajo isti gospodje utok goriškega magistrata na ministerstvo proti tem poveljem. Kdor opazuje sploh to stvar bolj bistro in kdor pozna naše razmere, vé, da vsa potuha, vse oviranje v tej stvari izvira iz merodajnih krogov v Trstu, in uprašanje se ne bode rešilo ugodno popred, dokler razdraženo slovensko ljudstvo ne dá svojim zastopnikom v deželni zbor strogega povelja, da pouprašajo vladu na Dunaju, ali so veljavni zakoni tudi za Slovence ali ne.

Z Dunaja. (Stritarjev večer). Tesne vezi in odkrite simpatije so že od nekdaj vezale akademično društvo „Slovenijo“ in dičnega pesnika Josipa Stritarja. V njem je imela „Slovenija“ vedno dobrega, skrbnega prijatelja, ki ji

Stritarjev večer.

Na Dunaju.

Čital sem še kot dijak rad in mnogokrat njegove spise. Občudoval sem krasoto jezika, katero nam je še le on prvi predložil — in porajala se mi je tačas neugasna ljubezen in zanimanje za našo milodonečo slovenščino. Kot idejalnemu srednješolcu — ki so mu bile skoro neznane podlosti in sebičnosti človeškega rodu, bilo mi je nerazumno, kako je možno mrziti in zaničevati rojenemu Slovincu jezik, v katerem ga je mati učila prvih molitev in prošenj do Najvišjega, jezik, ki ima toliko krasot in toliko milobe. In vender je žalostna resnica, da je mnogo narodovih sinov in hčera, ki se ga sramujejo, ker ga ne poznajo, ali pa menijo, da ni „nobel“, oziroma vedo, da je izdajstvo in zaničevanje našega jezika prvi pogoj za dosego dobre službe.

Kedor svoj narod zataji,
Ostró ga sodi — sram ga hodi!
Kedor svoj narod sramoti,
On v moško družbo naj ne hodi. (Stritar.)

Učil sem se v srcu Slovenije, v popolnoma nemški (!) srednji šoli. Profesor nemščine, zgodovine in zemljepisja slikal nam je z izredno zgornostjo krasoto nemščine, proslavljal Bis-

marca — in pozabil nam seveda tudi ni povedati, kje ima „slavni“ Schönerer svoja posestva. Mož je navadno pozabljal, da je avstrijski profesor. Ali tudi privatno je skušal prepričavati posamičnika, da ni slovenskega, temveč germanškega plemena, in ga naučeval za „Veliko Germanijo“. Dijaštvo je pa vender skoro spoznalo, da je omenjeni profesor zgrešil — svoj poklic. Kot avstrijski profesor v srcu slovenskega naroda gotovo ni na mestu.

In čital sem takrat z oduševljenjem krasne poezije in povesti našega slavnega pesnika ter občudoval dragocenosti svoje materinščine, katere je nanizal v svojih nesmrtnih delih. Želel sem si videti in spoznati moža, čegar pisana beseda je na me tako mogočno uplivala in uzbudila v meni energijo in radikalstvo za narodno delo. To hrepenečo željo sem nosil skrito mnogo let v svojem srcu, — in vender se mi je izpolnila.

Čas njemu je osivil glavo,
Čas in življenja boj in trud.

Gledal sem njegovo obličje, videl slavnega našega Stritarja, ki

Za narod je v ljubezni vroči
Rad trdil se po svoji moči

Akademično društvo „Slovenija“ je priredilo 4. t. m. v proslavo njegove 60letnice

skromen večer — ker vsako drugačno prireditve je Stritar odklanjal. Vršil se je dostojno in v čast društvu, slavljencu pa v zadoščenje in spoznanje, da ga zavedna akademična mladina čisla in spoštuje ter zna vredno ceniti njegove neprecenljive zasluge za narod. Izrekla pa je ta mladina, da ji je Stritar uzor marljivega in neustrašenega narodnega delavca, ki ima na svojem praporu: „Slovanstvo, socialstvo in krščanstvo“.

Posetilo je ta večer poleg mnogoštevilnih „Slovenijanov“ tudi majhno število odličnih dunajskih Slovencev. Opisoval ne bodem, kako so se izvrševale posamične točke tega večera, niti navajal vsebnine posamičnih govorov, čeravno bi bilo to zanimivo, ker bi se osvetlilo v marsičem dijaško stališče in mišljenje odličnih Slovencev o zavednem slovenskem dijaštvu.

Slavljenec se je čutil nekako prerobenega in čilega v družbi zavedne akademične mladine, katero on tako ljubi, saj je prepričan, da „Slovenijan“ hodi neustrašeno po poti, ki vodi do prave svobode in narodnega napredka.

Poklonil je v spomin na ta večer „Sloveniji“ nov biser svoje muze. (Pošiljam Vam, g. urednik, v prilogi.) Koliko misli, koliko nazorov,

svoje pomoči ob nikaki priliki ni odrekel. Letos praznuje profesor Stritar svojo šestdesetletnico. V nje proslavo prirediti je hotela „Slovenija“ slavnost v velikem slogu, da tako dostojno pokaže svojo hvaležnost in svoje spoštovanje do slavnega pesnika in pisatelja, ali Stritar je bil preskromen in je želel le „prijateljskega večera“ v ožji družbi. Tej želji je akademično društvo „Slovenija“ ustreglo in priredilo pretekli petek dne 4. t. m. „Stritarjev večer“ v Kastnerjevih prostorih. Slovenski dijaki so se ga udeležili mnogobrojno, reči smem polnoštevilno, in so s tem pokazali, da vedo ceniti zasluge slavnih mož svojega naroda. Na „večer“ je tudi prišlo več odličnih gostov, tako dvorni svetnik Šuklje, vseučiliški docent dr. Murko in državni poslanci Nabergoj, Višnikar in Pfeifer. Uredništvu „Slovenskega Naroda“ in „Slovenskega Lista“ ter slovenski dijaki ljubljanski so pozdravili brzojavno čislanega slavljenca. — Društveni predsednik, pravnik Nagode, pozdravil je slavljenca v imenu „Slovenije“ in je stavil zbranim akademikom neumorno delovanje Stritarjevo v uzgled in posnemo. Naudušen pozdravljen zahvalil se je g. Stritar z pesmijo, katero je za ta dan zložil. Pesem slove:

Sloveniji.

(Na Dunaju dne 4. decembra 1896. l.)

Pozdravljeni, Slovenijani,
Rojaki v tujem mestu zbrani!
Pozdravlja Vas najstari ud.
Vam gladko lice je in zdravo,
Čas njemu je osivil glavo,
Čas in življenja boj in trud.

Kaj Vas je semkaj privabilo?
Prišlo je Vas lepó število,
Možá li slavnega slaviti?
Možá pozdravit ste se zbrali,
Ki je odml posvetni hvali,
Ne blešči več ga slave svit.

Za narod je v ljubezni vroči
Rad trdil se po svoji moči;
Trud velik, majhen je uspeh!
Če mu življenje neuspešno,
Če delo bilo je pogrešno,
Slabost se mu ne šteje za gréh.

Nič »živio«, »na zdar« in »slava«!
Če vest ga dobra odobrava,
Dovolj plačila mož ima.
Po sapi on se ne obrača,
Naj s hvalo, grajo trud se plača,
Motiti v delu se ne dá.

Na delo torej, nič prepira!
Če eden zida, drug podira,
Kako bo hiša stala kdáj?
Pisatelj stare, nove »struje«, —
Če nas pretresa, povzdiguje
Tolaji, blaži nas — veljáj!

Leta Stritarja niso oslabila; ostal je zdrav na telesu, čil na duhu. Z mladeniško unemo govoril je v teku večera večkrat in povedal akademiški mladini mnogo zlatih resnic, povedal mnogo zanimivega in poučnega. Spomnil se je tudi prerano umrlega Navratila in napil v iz-

branih besedah njega spominu. Došlim državnim poslancem nazdravil je pravnik Šuklje poudarjajoč, da slovenska akademična mladina vsako pridobitev naših poslancev vsikdar z veseljem pozdravlja.

U imenu svojih tovarišev je govoril poslanec Višnikar in omenjal, da nedostaje za mnoga važna mesta potrebnega mlajšega naraščaja.

Govoril je nadalje še dvorni svetnik Šuklje, ki je v daljšem, izbornem govoru priporočal akademikom temeljito strokovno naobrazbo, previdno izbiranje poklica in pa družabno naobrazbo. Med dovršenim petjem zbora in kvarteta potekal je hitro prijeten večer, le prehitro je prišla ura slovesa. Odhajajočemu slavljenču napil je k sklepu še pravnik Vodusek, zatrjujoč ljubljenu pesniku, da slovenski akademiki ohranijo i v prihodnje zanj iste simpatije. — „Slovenija“ sme biti z uspehom „Stritarjevega večera“ zadovoljna; uspeh bodi jej zajedno bodrilo, da tekom letošnje zime priredi še kako slavnost. Tako bode pokazala, da je društvo polno agilnosti in življenja, in da so vesti, ki se večkrat v domovini o njej širijo — neutemeljene.

Iz zlate Prage. Dne 29. novembra je otvoril „Ženský výrobný spolek český“ „žensko čitalnico“. Ustop bode prost gospem in dekletom, izimši učenke, ob nedeljah in praznikih. Listov je mnogo in raznovrstnih

V Pragi je začel izhajati tednik „Nové listy“. Program ima ravno tak, kakor „Slovenski List“. Mnogo lepih misli je tam zapisanih, ki bi se mogle uresničiti. Sodim, da so „Nové listy“ glasilo mladočeských agrarcev, katerim dela zgago Alfons Státný s svojim glasilom in delovanjem kot deželni poslanec. V prvi številki razpravlja: 1.) O agrarnem uprašanju. 2.) O propadanju našega rokodelstva in obrtništva. 3.) Zgodovinska črtica o Židih.

„Plzeňský listy“ so nasvetovali za vsa raznovrstna razporna uprašanja, vsled katerih se cepi češki narod v stranke, nekaj „častni sod“ — „Národní výbor“. Ta naj bi se sestavil iz najboljših, bistrournih domoljubov in bi imel v vseh takih stvareh zadnjo odločilno besedo. Lep nasvet — toda drugi listi ga niso sprejeli, in skoro bode pozabljen. Najbolj so kričali oni listi, katere živi — prepri!

Koncem novembra so napravili Slovaki v Pragi na Žofinskem otoku svoj „Slovenský reprezentativní večer“. Župnik Jos. L. Holuby iz Bošacke doline predaval je krasno o šegah in o značaju slovaškega naroda. Ko je končal, zagrmelo je po širni dvorani priznavajoče ploskanje. Potem je bil koncert.

Nemci v Trutnovu so strpni! Ubogi Čehinji je umrl sin; napravila mu je spomenik s češkim napisom, pa so ga ji izrovali, in morala je napraviti nemški napis!

Dolgo se že razpravlja o uravnavi Vltave in Labe. Komisiji, sestavljeni v ta namen, dovolilo se je za bodoče leto od države 800.000 gld. od dežele pa 400.000 gld., zraven pa še 100.000 gld. podpore. „Malo je pač to“, pišejo „Nár. Listy“; „toda to bode za češki reki Vltavo in Labo, pa ne za — Dunaj!“

Iz državnega zbora.

Fidejkomis kneza Czartoryskega.

Več zanimanja, nego najvažnejši zakoni, naredila je v državnem zboru razprava ob ustanovitvi novega fidejkomisa, za kateri je poljski knez Ladislav Czartoryski zapustil lepo imetje in zgodovinsko znamenit muzej z arhivom in knjižnico. Nad 19 tisoč oralov sveta bode po fidejkomisu za vedno ostalo združenega v jedni knežji roki in niti košček se ne bode smel odprodati, da bi prišel v last kmetom. Ko bi se ves ta svet razkosal, živelo bi lahko na njem 200 do 300 samostojnih kmečkih družin. V Galiciji je že nad 40 odstotkov zemlje v rokah veleposestnikov.

Prijatelj krščanskosocijalnih nazorov tedaj kaj težko glasuje za ustanovitev fidejkomisa, za te zastarele in krivične predprave plemstva. Izjema je v tem slučaju toliko, ker je knez Czartoryski poleg zemlje volil tudi prekrasen muzej deželi gališki. Zato je to postala srčna stvar Poljakov, ki so, videvši, da se jim Čehi ne udajo, nervozno agitovali pri jugoslovanskih poslancih, naj jih ne zapusté. Z uzesenimi besedami se je v zbornici za ustanovitev fidejkomisa potegnil poljski minister dr. Rittner, ki je zavračal ugovore s pravoslovnega stališča. Proti fidejkomisu so pa govorili poslanci dra. Peschka, Steinwender in posebno dr. Vašatý kaj ostro. Poljake je dr. Vašatý posebno bridko zadel z očitanjem, da naj poprej poskrbé za gališke stradalce in za pouk neukih ljudi, kateri bi sicer napisov na muzeju ne znali brati. Odločno sta dr. Vašatega zavračala grof Pininski in potem tudi poročevalec. Stavil se je z nemške strani predlog, da naj se o tej stvari preide na dnevni red. Ta predlog se je pri imenem glasovanju odklonil s 148 proti 86 glasom, in zakon se je sprejel kot nujen, in v tretjem branju z dvetretjinsko večino, namreč s 144 proti 63 glasom. Čehi so, kot narodna stranka in ker še niso pozabili, da so Poljaki glasovali za obsedno stanje v Pragi, bili proti fidejkomisu; vsi veleposestniki iz interesnih, in vsi Jugoslovani iz bratskih razmer do Poljakov pa za fidejkomis.

Ali bodo Poljaki Slovencem vrnili to naklonjenost? Nadejamo se.

Poljaki bi bili že prejšnji večer radi spravili pod streho svoj fidejkomis, a po sedemurni seji so Nemci z groznim ropotom in upitjem prisilili predsednika, da je zaključil sejo proti svoji volji.

Borzni davek.

Nikdar še niso bili borzni milijonarji taki reveži, kakor te dni, ko je zbornica sklenila, da mora precej priti v razpravo zakonski načrt o borznem davku. Najbolj milo je javkala židovska „Neue Freie Presse“, ki je trdila, da zdaj nikakor ni pravi čas govoriti o tem davku, ker so na borzi preslabi „kšefti“. Ni čuda, da so se po tolikem stokanju začeli smiliti borzni siromaki finančnemu ministru Bilinskemu. Skoraj prosil je poslance v seji dne 4. t. m., da naj se usmilijo borzijancev. Branil se je skoraj borznega davka tisti minister, ki vedno išče uzrokov, da bi z novimi davki obremenil kmeta in obrtnika. Ministrov in poročevalčev govor o tem davku sta bila tedaj kaj mlačna. Tudi poslanci, pripadajoči zvečine kapitalistični stranki, kazali so očitno, da svojim tovarišem na borzi še ne marajo pripeljati sodnega dne. Podali so ministru le nekoliko nabrušeni meč zoper borzo, a mogoče je, da ga minister pusti tičati v nožnici. Zakon bi stopil v veljavo dva meseca po razglasitvi, ako se sploh kdaj predloži v sankcijo in razglasi.

In kaj zahteva novi borzni zakon? Zakon tirja, da naj se zadavkajo vse na borzi in zunaj borze sklenjene kupčije z vrednostnimi papirji

koliko Salomonske sodbe o sedanjem našem gibanju, posebno na slovstvenem polju, izraža v tej pesmi! Kaže pa tudi vso svojo skromnost, ki tega duševnega velikana prekrasno diči.

Došli so tudi trije brzojavni pozdravi; sprejeti sta bili s posebnim odobravanjem in nauduenjem brzojavki narodne mladine v Ljubljani in uredništva „Slovenskega Lista“. Omenim naj pa še jednega dejstva! Pri odhodu častitih gostov je priredila večina navzočnih dijakov vrlemu in ustrajnemu prvoboritelju tržaških Slovencev, g. državnemu poslancu vitezu Nabergoju primerno ovacijo. Značilna sta ta dva pojavi — ali vender lahko umljiva. V svojem „Drobižu“ piše Stritar:

Dva dnevnika imamo mi,
In tá se dan na dan lasata;
Zdaj kamen, kepa zdaj leti,
Poleti kepe so iz blata!

Ta domači prepir je zastupil pri nas vse javno in zasobno življenje. Zastupili pa so tudi dijaško gibanje. Dijaštvo slovensko ni zaneslo „vsakdanje“ politike med se, pač pa so jo zanesli oni, ki dijaštvo hočejo izrabljati za svoje strankarske namene. Roko na srce „voditelji“ slovenskega naroda! Kakoršen uzgled jim dajete, kakor jih uzgajate, evo tak

naraščaj! Vender — hvala Bogu, ogromna večina slovenskega dijaštva je ostala trdnega značaja, zavedajoča se svojih narodnih dolžnosti; in ker obsoja v skrbi za narod svoj bratomorni prepri, ker nepristranski dokazuje, da je uzrok temu pogubnemu prepiru le častihlepnost in gospodstvaželnost posamičnih oseb, ne pa skrb za obstanek in blagostanje našega naroda, zato to večino na jedni strani prezirajo, na drugi pa grdé in blatijo.

Navzlic temu pa je ohranilo narodno dijaštvo svojo nepristranost in se z zaupanjem in simpatijo oklepa onih, ki se neustrašeno boré za narodne pravice — proti tujcu, in ljubijo svojega brata, kakor je dolžnost vsakega kristjana. Obmejni Slovenci so dijaštvu uzori pravih rodoljubov; z veseljem pa tudi ono pozdravlja vsak plemeniti pojav v srcu domovine, kako odstraniti domači prepri ali pa vsaj dati mu dostojno obliko.

Vsled tega ovacija poslancu Nabergoju in „Slovenskemu Listu“.

Z zadovoljstvom sem zapustil dvorano ta večer, saj se mi je izpolnila moja srčna želja: videl sem — Stritarja.

(efekti). Plačevalo se bode s kolki od navadnega „sklepa“, t. j. od prodaje papirjev, katerih vrednost iznaša 5000 gld, 50 kr. ako so akcije (papirji z dividendami), sicer pa 20 kr., Pač grozno nizek davek, ako pomislimo, koliko pristojbine mora plačati kmet, ako proda kos zemljišča. Krščanski socialisti so po pravici zahtevali višje obdačenje borzne igre. Poslanec dr. Scheicher je predlagal, da naj se davek zviša za polovico, in poslanec Kaiser je kazal, da je celo na Nemškem, od koder zajema Avstrija vso modrost, ta davek višji. Vse ni nič pomagalo. Poslušali so poslanca Noskeja, ki je grozil z uničenjem borze in izselitvijo kapitalistov, ako se uvede višji davek, in odobrila je zbornica od sekov predlog.

Časniški in koledarski kolek; svobodna kolportaza.

Dne 3. in 5. t. m. se je razpravljalo v zbornici o nujnem predlogu levičarja dr. Russa in tovarišev, da naj se odpravi časniški in koledarski kolek in dovoli svobodna kolportaza, t. j. prodajanje tiskovnih izdelkov po hišah in ulicah. Trdil je dr. Russ, da bode vlada, ako oslobodi časnike kolka, prejemale tem več poštne, ker bode izhajalo več časnikov. Pravosodni minister se je izrekel zoper nujnost, meneč, da se s svobodno kolportazo izpodbije objektivno postopanje in da bi finančni minister težko pogrešal ona 2 milijona, katera na leto prinaša časniški in koledarski kolek. Baron Di Pauli je predlagal, da naj se podržavijo vsi inserati, čemur pa zbornica ni pritrdila. Izvrstno je oklestil levičarje Čeh dr. Pacák, ki je dokazal iz steno-grafskega zapisnika, da so l. 1894. dr. Russ in njegovi tovariši glasevali zoper ta predlog imenoma. Ker so tudi Poljaki pritegnili, sprejel se je nasvet dr. Pacákov, da naj se Russov predlog izroči proračunskemu in tiskovnemu odseku, ki naj poročata zbornici v 14 dneh. Odklonil se je predlog Di Paulijev, sprejel pa dostavek Pernstorferjev, da naj se dovoli, ako bi se Russov predlog zavrgel, vsaj svobodna kolportaza za volitev. Levičarji so dokazali o tej priliki, da so pred volitvami za svobodo, sicer pa vladni sluge.

Važni dogodki.

Hrvaški sabor. Vladna stranka ima tako veliko in poslušno večino v deželnem zboru hrvaškem, da lahko ž njo dela, kar hoče. Opozicija je že toli oslabela, da ne more vladi delati zaprek. In vendar vlada deluje v to, da jo onemogoči še bolje. Predložila je saboru „saborški poslovnik“, po katerem se bode zelo omejila svoboda govora, a oblast predsednikova povečala in raztegnila. Poverjevanje volitev bode se izročilo posebnemu poverilnemu odseku, kateremu bode samemu odločevati o tej važni stvari; sabor torej ne bode smel o tem odločevati. Da bode vlada za to skrbela, da pridejo v poverilni odsek le njeni možje, o tem ni dvojbe.

Na Bolgarskem je vlada pri zadnjih volitvah v sobranje „sijajno“ zmagala. Kaj drugega tudi ni pričakovati tam, kjer vlada pritisek. Knez Ferdinand je uporabil vsa sredstva, s katerimi je pripomogel svoji vladi do zmage, a da ni ravnal v smislu bolgarskega naroda, pokazalo se je jasno na dan volitve. Nezadovoljno ljudstvo metalo je kamenje v kneževu palačo in pobilo okna. Mnogi so klicali, da ne marajo kneza. Ves bolgarski narod zahteva odločno, da vlada goji slovansko politiko in da se popolnoma spora-zume z Rusijo.

Rusine hočejo odlični krogi na vsak način še bolj razdružiti. Listi poročajo, da je v povojih tudi nova rusinska katoliška stranka. Kakor poroča glasilo dunajskih krščanskih socialistov, namerja rusinska duhovščina demonstrovati proti cepljenju rusinskega naroda in proti prouzročitelju tega cepljenja, kardinalu-metropolitu Sembratowiczu. Grškokatoliški dekanati gališki bodo baje odposlali h konferenciji, sklicani na dan 10. t. m. v Levov, samo take zastopnike, ki se bodo protivili ustupu rusinske (ruske) duhovščine v to rusko katoliško stranko.

Armenci beže v Bolgarijo. Število beguncev narašča vsak dan. Že sedaj jih je prekoračilo mejo nad 12.000. Za žrtve turškega tripoštva nabirajo po vsej Bolgariji milodarov.

Rumunija. Po uplivu vlade odstavila je sinoda metropolita Genadiosa ter ga poslala v samostan. Metropolit je slabo gospodaril s cerkvenimi novci, a bržkone jej mož sicer ni bil po volji. Mislilo se je, da bode Genadios pozabljen od sveta delal pokoro. Toda imel je prijateljev, ki ga niso pozabili in ki so nedavno uprizorili v Bukureštu velikansko demonstracijo. Vlada se je zbal, da se nemir ne bi razširil po deželi, in je odstopila. Tako je padlo ministerstvo Stourd-zovo, četudi ni dobilo nezaupnice, in preuzelo je vlado novo ministerstvo Aurelianovo, ki je ravno tako liberalno, kakor je bilo Stourd-zovo.

Predsednik francoski republiki Feliks Faure obišče pomladi ruskega carja v Petrogradu, da vrne obisk carjev v Parizu. Feliks Faure bode v Petrogradu po carski sprejet. Mnogo se je pisalo o tem, da po francoski ustavi ne more predsednik republike obiskati in zastopati Francije na evropskih dvorih; toda, kakor se zdaj vidi, ne obstoji ta nemogočnost.

Narodno gospodarstvo.

Gospodarske razmere na Hrvaškem in v Slavoniji.

Povodom milenijske razstave je izšel v Zagrebu spis, ki opisuje udeležitev Hrvatov na budimpeštanski razstavi, zajedno pa podaje zanimljivih podatkov o sedanjih poljedelskih, trgovskih, kupčijskih in kulturnih razmerah teh dveh kraljevin. Na podlagi tega spisa hočemo si tudi mi nekoliko ogledati gospodarstvo bratskega naroda.

Po dogovoru z Ogrsko pripada 44 odstotkov vseh deželnih dohodkov notranji upravi (za uk in bogočastje in sodišče), ostalih 56 odstotkov pa prihaja v skupno državno blagajnico. L. 1885. so iznašali vsi izdatki 6.450.000 gold., l. 1894. pa 7.920.000 gold; torej so se povečali malone za 1½ milijon. Vsako leto zaznamuje vendar vlada preostanka 3—400.000 gold. Da so se mogli zvišati izdatki, pripomogli so neposredni davki, ki so narasli za 2 milijona, povišanje užitninskega davka in davka iz regalij od ½ milijona na 3 milijone, dohodninski davek, ki je narasel od 800.000 gold., na 2 mil., in zemljiški davek, ki se je povečal od 3 na 47 milijonov gold.

Kar se tiče zemlje, bila je razdelitev l. 1886. in 1895. ta-le. (Pred l. 1885. se niso izdajali statistični izkazi.)

	Leta 1886.	Leta 1895.
	oral zemlje	
vrti in njive	2.365.287	2.480.378
bukve	799.036	775.208
vinogradi	117.754	73.462
pašniki	1.032.161	1.012.761
gozdovi	2.668.265	2.641.209
ribniki	5.561	5.580
neplodna tla	402.988	402.171

V 10 letih se je torej več nego 115.000 oral zemlje izpremenilo v plodno, največ te na novo obdelane zemlje pripada na loke in pašnike (44.000 oral) in vinograde (440.000). Trtna uš tudi hrvaškoslavonskim vinogradom ni prizanesla, saj se je l. 1893. pridelalo le 189.439 hl. proti 1.196.910 hl. 1885. leta.

Izmej žita so posebno začeli sejati pšenico, tako da je bilo l. 1895. za 127.731 oral več zasejane pšenice, nego leta 1886.

Z razvojem poljedelstva vred je tudi vedno bolj uspevalo živinarstvo, ki kaže pri goveji živini prirastka za 25%, pri konjih za 42% in pri prešičih 82%. Samo pri reji ovac se opazuje nekaka stagnacija.

Tudi posamični obrti — samo domačemu preti od velikega obrta vedno večja nevarnost — in kupčija razvijajo se še precej dobro v hrvaški kraljevini. Seveda so omejeni le na Ogrsko, Avstrijo, Francijo in Italijo. Lesni trgovini pa je nastala v zadnjem času nevarna konkurencija od Bosne, ker je že polovici svojih potreb Francija zadostila z lesom iz novoosvojenih dežel.

Mala zemljišča propadajo tudi na Hrvaškem. Hipotečni dolgovi vedno rasó in posestva si pogostoma menjajo svoje gospodarje. Od l. 1887. do l. 1894. je prišlo 254.974 zemljišč v druge roke, od katerih odpada na prostovoljno prodajo 205.004, na izvršilno pa 5.228. Hipotečni dolg se je povečal od l. 1885. za 30 milijonov; največ ga imajo mala posestva. Vse nepremično posestvo na Hrvaškem in v Slavoniji ima sedaj okoli 130 milijonov uknjiženega dolga, torej prihaja na jedno oral zemlje 17 gld. 57 novč.

Posojila se jemlje največ iz tamošnjih 72 bančnih in hranilničnih zavodov in iz obeh podružnic avstroogrške banke. Prvo imenovani zavodi so imeli l. 1895. skupaj 20.093.950 gold. akcijskega kapitala, 2½ milijona gold. reserve in 366 milijonov gold. ulog. Eskompt menic teh zavodov je izkazoval 27.216.368 gold. in hipotečna posojila 18 milijonov gold.

Tudi na Hrvaškem je še mnogo dela na gospodarskem polju. Najpoprej je potreba prometnih naprav, kar bi olajšalo izvoz, in pa preosnove kreditnih zavodov.

Srbske financije.

„Skupštini“ je vlada predložila proračun za l. 1897. Dohodki iznašajo 66.790.500 dinarjev, troški pa 66.731.500 dinarjev, torej je preostanka okoli 59.000 dinarjev. Po vsem je videti, da so se finančne razmere nekoliko zboljšale. Zato so pa tudi kurzi srbskih državnih popirjev v zadnjem času izdatno poskočili. Ta veseli pojav je zlasti pripisovati dobri monopolski upravi. V mesecu novembru so iznašali dohodki od monopolov okoli 2.770.000 frankov, nad 76.000 več nego lanskó leto, pa tudi dohodki drugih mesecev so bili ugodnejši, nego prejšnje leto, da so preostanki v blagajnici za 1.400.000 frankov boljši, nego lani.

Slovanski svet.

Slovanski glasovi o jugoslovanskem klubu.

V Olomucu izhajajoče glasilo kmetstva in obrtnih slojev „Selské Listy“ piše v 116. številki pod naslovom: „In vendar zmagujemo! (A přec vítězíme!)“: Iz zibelke Slovanstva, iz klasiške slovanske zemlje Moravske častitamo slovanskim bratom na jugu, da so po tolikih letih naposled vendar odstranili vse zapreke, vse zavore ter se zjedini v odločno skupno politiško in gospodarsko borbo. Jeden korak — zjedinenje Slovanov na jugu je storjen. Prazno besedovanje je minilo. Velik slovanski čin se je izvršil v naši dobi na parlamentarnem poprišču. Drugi korak bi bil združenje jugoslovanskega kluba v prihodnjem državnem zboru s češkim klubom v jeden — tako dolgo že zaželjeni in pričakovani — slovanski klub, čegar ime in ideje bi utegnile do korena pretresti sedanje gnile razmere. Nemška parlamentarna organizacija — nemškoliberalna stranka ali združena nemška levica — je razpadla in v tem hipu ustaje jugoslovanski klub, zarodek bodočega velikega slovanskega kluba na strah vragom in na prospeh Slovanstvu. Navzlic vsem nezgodam vendar zmagujemo mi Čehi, mi uneti nositelji prekrasne, uzvišene svete misli, ki se zove — ideja slovanska.

Konzorcij „Slovenskega Lista“. Nekateri rodoljubi izven Ljubljane prijavili so nam željo, naj se osnuje konzorcij v širšem obsegu, kateremu bi bila naloga skrbeti za izdajo, oziroma za povečanje „Slovenskega Lista“. Zlasti se poudarja, da je v ta konzorcij treba sprejeti zastopnike iz vseh slovenskih pokrajin in iz raznih stanov. Tej rodoljubni zahtevi radi ustrezemo in vabimo vse tiste rojake, kateri želé stopiti v ta konzorcij, naj nam prijavijo svoj ustop. O božiču se mislimo sestati, posvetovati in dogovoriti o nalogi in namenu tega potrebnega konzorcija.

Gospod dvorni svetnik Šuklje tudi — kandiduje! Čujemo, da misli tudi gosp. dvorni svetnik Šuklje kandidovati pri prihodnjih državnozborskih volitvah, in sicer na Kranjskem. Zdaj, ko se snuje jugoslovanski klub, zdi se nam neverojetno, da bi Slovenci, ki so okusili

njega politično delovanje, podpirali to kandidaturu. Uverjeni smo, da gospod Šuklje ne more koristiti jugoslovanskemu klubu, in le to je uzrok, da se mi navzlic uspehom, ki jih je g. dvorni svetnik dosegel za se in za Slovence, ne moremo ogrevati za njegovo kandidaturu.

Ljubljanskega „Sokola“ predtelovadci pripravljajo se, kakor čujemo, za veliko tekmovalno telovadbo. To najstarejše sokolsko društvo je zadnji čas jako delavno. „Sokol“ je bil v prejšnjih časih jako važen činitelj v narodni organizaciji; naša doba pa je taka, da je sedaj pomen sokolstva še večji. „Idea sokolstva“ sama ob sebi je mogočna in krasna, in mi le želimo, da bi jo Slovenci skoro dejanski pojmi in posnemali v vsem njenem obsegu.

Ljubljanske narodne dame imajo v Narodnem Domu v Ljubljani „damsko sobo“, kjer se shajajo ob nedeljah in praznikih. Ker se tu čitajo časniki, imenovali bi mi to „damsko čitalnico“.

Za Družbo sv. Cirila in Metoda krožili so pred letom neki listki po 10 novč. Kdor je daroval 10 novč. za tak listek, preuzel je zajedno nalogo napisati še dva taka listka in oddati dalje. Stvar je bila uprizorjena po češkem uzorcu, a preobširno zasnovana. Vender nam je znano, da se je na ta način nabralo nekaj denarja. Ker je za Družbo sv. Cirila in Metoda važen vsak novčič, pripravljeno je upravnništvo našega lista sprejemati dotične svote ter jih oddajati društvenemu blagajništvu. Prepričani smo, da naš poziv ne ostane brez uspeha. Ugodili smo s tem želji mnogih rodoljubov, ki so se pritoževali, da je stvar zaspala.

Nov nemški list v Ljubljani hočejo ustanoviti ljubljanski Nemci na vse možne načine. Sedaj iščejo tiskarnice, a naše tiskarje nič kaj ne morejo prepričati o potrebi še jednega nemškega glasila v Ljubljani in pa o zaslužku pri takem listu. List bode otrok — kranjske hranilnice.

Slovansko pevsko društvo v Trstu priredi veliki koncert, kateri bode v nedeljo dne 13. decembra v redutni dvorani gledališča „Politeama Rossetti.“ Začetek ob 7½ uri zvečer. Na usporodu so zastopani slovanski skladatelji; Davorin Jenko, M. Hubad, A. Dvořák, F. S. Vilhar, Anton Foerster, Benjamin Ipavec in Ivan pl. Zajc.

Duševna zveza obmejnih Slovencev z Ljubljano. Nobeden narod ni tako razkosan po raznih kronovinah; nobeden narod nima tako neugodnega položaja v borbi za svoj obstoj, kakor ravno Slovenci. Kakor je srce zvezano po žilah z raznimi udi telesa, tako zvezano mora tudi biti središče naroda s periferijo. To zvezo nam omogočajo časniki. Radi tega je skrbeti za to, da se glasila obmejnih Slovencev prodajajo v Ljubljani. Marsikdo bi si rad kupil številko „Edinosti“, „Soče“, „Domovine“, „Mira“ in drugih listov, ako bi jih mogel dobiti po kratkem potu. Javna prodaja posamičnih števil je že malone povsod uvedena, le pri nas v Ljubljani smo toli zanikarni, da ne skrbimo za razširjanje slovenskih listov. Želimo torej, da se v tem oziru kaj stori za Ljubljano.

Kranjska obrtna družba kupila je zopet lep kos sveta, in sicer na Bregu pri Žerovnici, da si zgradi ondi novo obširno tvornico, kakoršno že ima na Jesenicah. Res da je dobro za naš kraj, da industrija tako procvita, a kaj, ko je vsa v nasprotniških rokah. Najlepši del naše dežele, radovljiški okraj, kateri bi morali varovati ko punčico v očesu, zauzemajo nam zapored židje in velekapitalisti. Pride železnica skozi Bohinj; ni dvojbe, da nam pobere zadnje ugodne postojanke. Še je čas torej, da si postavimo vsaj jedno močno odporo, ki bi gotovo, četudi osamela, mogočno uplivala v narodnem oziru po vsem okolišu. Znan nam je posestnik, ki je imel za svoj svet in vodno silo na ponudbo blizu dvajset tisočakov, a se za prodajo ni mogel odločiti; preveč mu je bilo domače posestvo milo. Sedaj, ko mu je jeseni narasla voda naredila velikansko škodo, prodal bi vse prav rad. Opozarjamo na to narodne podjetnike. Govorica, da z novim podjetjem obrtne družbe: izgine slap Radovne, širi se čedalje bolj, in res, že merijo inženirji onkraj soteske. Upamo, da ne pride do tega, kajti ne vemo, s čim bi se

odškodovali za britko izgubo našega bisera, ki je privabljal sebosno zadnja leta trume prijateljev narave in mnogo odličnih gostov v naše kraje. Kaj več o tem prihodnjič.

Iz trgovskih krogov. Slovenci nimamo svojih trgovskih šol. Ves naš trgovski naraščaj je izročen pouku tujih učiteljev. Slovenščini ni mesta na teh zavodih. Zato opazamo zvečine nemščino v notranjem poslovanju našega trgovstva. Trgovstvo radi tega ne procvita tako, kakor bi se razcvitalo, če bi se naraščaj strokovno naobraževal na zdravi pedagoški podlagi: na podlagi materinega jezika. Zasobne trgovske šole na Slovenskem vsestranski slabo uplivajo na našo narodno organizacijo. Mnoge so našemu narodu naravnost nasprotni in učitelji na teh šolah odtužijo, mladino narodu. Tiste discipline, kakor državni zavod, ne more imeti zasobni nikdar. Čudili smo se torej, da je o letošnjem nasvetu državnega poslanca Haucka, naj se zasobne trgovske šole podržavi, v Slovincih obširneje govorila samo goriška „Soča“. Zasobnost šol se že sama ob sebi obsoja. Država naj skrbi za šole. Od službene pragmatike državnih uradnikov odvisni profesor ima drugo stališče, nego zasobni učitelj. Na zasobnih trgovskih šolah je ravnateljstvo malone samo svoje. Na teh šolah imamo dedno ravnateljstvo. Slab upliv zasobnih trgovskih šol se je moral pokazati tudi med Nemci, ker sicer bi ne stavlil poslanec Hauck tega nasveta. Slovenci njegovega nasveta ne smemo pozabiti. Svojih zasobnih trgovskih šol iz svojih skromnih moči ne moremo ustanoviti proti sedanjim raznarodujočim trgovskim šolam med nami, torej je podržavljenje teh šol za nas življensko uprašenje. V Ljubljani kot središču Slovenije pridobiti bi morali trgovsko šolo, ki bi uzgajala slovenski naraščaj tako, da bi zadoščal doma in na tujem vsem zahtevam, katere se stavijo dandanes pri trgovini.

Slovenski denarni zavodi. Meseca novembra 1896 uložilo je v mestno hranilnico v Novem Mestu 90 strank 16.273 gld. 97 kr., 50 strank uždignilo 6.331 gld. 11 kr., torej več uložilo 9.942 gld. 86 kr. 15 strankam se je izplačalo posojil 11.930 gld. — kr., stanje ulog 334.340 gld. 20½ kr., denarni promet 49.648 gld. 56 kr.

Slovenske hranilnice in posojilnice, katere žele, da poročamo o njih poslovanju, pošiljajo naj nam redno vsak mesec potrebne podatke o uložnem gibanju, o stanju ulog in posojil. Taka poročila radi prinašamo, ker je to v prid našim denarnim zavodom in ker je to sploh važno za pregled njih poslovanja in razvijanja.

Slovensko katoliško delavsko društvo imelo je v nedeljo dne 6. decembra javen shod pri Ferlincu. Počastil je shod s svojo navzočnostjo g. župan Hribar, ki je bil oduševljeno pozdravljen. Najvažnejša točka dnevnega reda bila je: „Volitev za mestni zbor.“ Upravičeno zahtevo delavcev, da s k mestnim volitvam pripusti tudi delavstvo, osvetljeval je vsestranski g. Gostinčar. V svojem govoru omenjal je tudi, da se sedanji volilci premalo zavedajo svojih volilnih pravic in dolžnosti, kajti izvršijo jih le takrat, kadar je volilna borba. Konečno je predlagal primerno resolucijo. Župan Hribar pohvalno omenja, da se delavci tako energično potegujejo za svoje pravice, ne more pa zamolčati, kako so v državnem zboru za Taaffeja tudi merodajni slovenski krogi pokopali pravično volilno preosnovo. Tudi v deželnem zboru kranjskem je bil on s svojimi zahtevami za direktno in tajno volilno pravico malone osamel. Da bode tudi v mestnem zboru z vso odločnostjo branil isto stališče, umeje se; misli pa, da z resolucijo ne bode dosti pomagano. Shod naj pooblasti odbor slovenskega katoliškega delavskega društva, da sestavi prošnjo do občinskega sveta. Mestni zbor bode potem primoran odgovoriti na tako ulogo. Predsednik g. Ziller pravi, da prošnja ni umestna. Delavci morajo zahtevati svoje pravice. Župan Hribar meni, da je od oblike mnogo odvisno in da delavci prej dosežejo svoje pravice, ako se prilagodijo njegovemu predlogu. Pri glasovanju je bil županov predlog sprejet z večino glasov,

Z razpravo o „državnih podjetjih s posebnim ozirom na tobačne tvornice“ se danes radi pretesnega prostora ne moremo baviti; omenjamo le, da je bila z ozirom na delo kaznjencev pri isti točki sprejeta naslednja resolucija: „V Ljubljani in okolici dopuščajo se k javnim stavbinskim delom tudi kaznjenci in prisiljenci, kateri s svojim delom škodujejo prostemu delavcu, ker si poslednji vsled te konkurence ne more pridobiti poštene plače, kakor tudi dostikrat ne dela. Radi tega mora pogostoma trpeti družina prostega delavca najhujše pomanjkanje. Tudi ni in ne more biti častno za poštenega delavca, da je takorekoč prisiljen delati skupno s takimi življi. Zato izreka današnji shod slovenskega katoliškega delavskega društva: „Visoko pravosodno ministerstvo naj blagovoli stvar preiskati ter odpraviti delo kaznjencev in prisiljencev pri javnih podjetjih v korist poštenemu in prostemu delavskemu stanu.“ Pri točki „stanovanja“ unela se je jako živa debata. Kakor znano, bil je nedavno v mestnem zboru sprejet predlog g. dr. Vinka Gregoriča, naj mesto iz loterijskega posojila gradi delavske hiše in naj se o stvari poroča meseca februarja prihodnjega leta. Tako se je zopet oživila misel, katera se je porodila v delavcih samih. Delavci so to misel izprožili že pred dvema letoma pri merodavnih činiteljih. Delavci so pri shodu svojo stvar vrlo zastopali in jednoglasno sprejeli nasvetovano resolucijo. Konečno je omenjal g. Gostinčar postopanje proti nekemu občinskemu uradniku, kateri čaka že štiri leta odloka, zakaj je prišel v disciplinarno preiskavo. Občinski svetnik Turk označuje to postopanje kot neutemeljeno in nepravilno. Ko so se zborovalci izjavili še za odpravo časniškega kolka in za prosto kolportazo, zaključil je predsednik shod.

„Svoji k svojim“. Zadnjič smo poročali, kako se postopa proti češkemu listom, ki agitujejo z geslom: „Svoji k svojim“. Danes omenjamo, da so radi tega gesla bili konfiskovani naslednji češki listi: „Výškovské Noviny“, „Pozor“ v Olomucu in „Selské Listy“.

Prva hrvatska štediona v Zagrebu praznovala je dne 2. decembra petdesetletnico svojega obstoja. Skromen je bil pričetek delovanja, toda iz malega rase veliko, in tudi Prva hrvaška hranilnica v Zagrebu je postala močan zavod.

Domača industrija. Takozvana kočevska industrija je bolj razžirjena, nego li to marsikdo misli. Glavno podjetje v Kočevju ne more toliko proizvajati, da bi samo zadostilo množestvilnim naročnikom. Kar se kočevskega blaga ponuja na trgu, tega se najmanj izdeluje v Kočevju, nego največ se ga proizvaja na Tirolskem in Solnograškem. S Tirolskega in Solnograškega prihajajo ti izdelki v Kočevje, od koder se potem prodajajo in razpošiljajo pod imenom kočevske industrije. Kakor znano, imajo ti izdelki, kakor na pr. krožniki, napise: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh“. Ti napisi so v različnih jezikih, v slovenskem, hrvaškem, srbskem, češkem, poljskem, ruskem, italijanskem, francoskem itd., to je, podjetnik se ravna po naročnikih. Največ kočevskih izdelkov se izvaža v Rusijo.

Sodišče v Mariboru. Mariborčani bi radi imeli svoje zborni sodišče, da bi ne bili več pod Celje. Občina mariborska je obljubila ministru, da bi nosila četrtinko stroškov pri zidanju novega poslopja za zborni sodišče s pogojem, ako dobi v last obojno poslopje sedanjih okrajnih sodišč. Proti delitvi zbornega sodišča so pa na noge stopili nekateri Celjani, češ da bi potem celjsko Nemštvo utonilo v slovenskem jezeru.

Nemštvo pri postreščkih. Usojamo se uprašati, zakaj imajo postreščki v Ljubljani samonemške napise na svojih čepicah. Morebiti se daje temu od pomoči.

Češki trgovinski muzej v Pragi je dobil ravnokar na prvem občnem zboru interesentov konkretno obliko. Naloga muzeju je seznanjati domače trgovce s potrebščinami tujih trgov, opozarjati jih na izdelke inozemstva, kolikor možno podpirati izvoz domačega blaga v inozemstvo ter pospeševati ustanovitve onih oddelkov trgovine in industrije, kateri v Čehih še niso zastopani. Tako češko trgovstvo. Ne bilo bi nemogoče, pospeševati tudi v naslični mo-

derni razvoj trgovine, in imeli bi združeno slovensko trgovstvo.

Klub slovenskih tehnikov na Dunaju slavil je dne 10. decembra t. l. petletnico svoje ustanovitve.

Otok Krk je italijanskega gospodarstva popolnoma oproščen. Pri občinskih volitvah v Dubosnici premagali so Hrvati tudi to zadnjo italijansko trdnjavo.

Užigalice Družbe sv. Cirila in Metoda. To je malo narodno podjetje. Zaklopnice v narodnih barvah je napis: „Užigalice Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Mal položi dar domu na altar.“ Blago in cena je ista, kakor drugim užigalicam. Zaloga je samo v trgovini g. Ivana Perdana v Ljubljani. Na prodaj so tudi: „Svinčniki Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Narejeni so v raznih barvah in po raznih cenah iz najboljšega blaga. Zaloga je le pri g. Jos. Petriču, trgovcu v Ljubljani, Kolodvorske ulice. Rojaki! Kupujte in zahtevajte samo takih domačih užigalic in svinčnikov. S tem ne razširjate samo slovenskega imena, ampak s tem podpirate tudi Družbo sv. Cirila in Metoda. Za božič, novo leto in godove jo to prikladno darilce. O tej priliki opozarjamo slovenske podjetnike na naslednje. Kakor znano, ima tvrdka Hardtmuth glavno tvornico za izdelavanje svinčnikov v Budejovicah na Češkem. Da ne bi podpirali nemškega podjetja in da bi utaborili svoje podjetje v istem mestu, napravili so jednako tvornico na delnice po 10 gld. in so zbrali v to svrhu glavnice 200.000 gld. To je „národní podnik“. Danes rabijo in kupijo Čehi samo češke svinčnike. Njih tvornica izvrstno uspeva. Ne bi li se moglo tudi pri nas na slovanskem jugu zasnovati jednako podjetje, četudi v manjšem obsegu?

Spomini na ogrsko razstavo. Vsakdo se še živo spominja, kako so se letos prirejali na Hrvaškem in v Slavoniji razstavniki vlaki, ki so privedli Hrvate v Budimpešto. Zlasti mažarski listi so pripovedovali, kako oduševljenje je vladalo med izletniki in kako iskreno so jih sprejeli Mažarji. Toda kako so se prirejali ti vlaki? Vlada je zaukazala, da se učiteljem dade podpore iz deželnih blagajnic v to svrhu, da morejo in morajo obiskati milenijsko razstavo. Tako je bilo dokaj Hrvatov prisiljenih potovati na deželne troške v Budimpešto. Znano nam je, da se je mnogokateri hrvaški učitelj peljal le do kolodvora v Budimpešti, potem pa popihal skozi druga vrata in se s prvim vlakom vrnil domov, ne da bi si ogledal Budimpešto in razstavo. Razstava je minila. Ko so pretekli mesec prišli hrvaški učitelji po svoje plače, odtegnil se jim je prvi obrok z opomnjo, da morajo v delnih zneskih povrniti vso svoto, katero so dobili kot podporo za obisk razstave. Občno presenečenje hrvaških učiteljev!

Somišljeniki! Zahtevajte „Slovenski List“ po gostilnicah in kavarnah. Podpirajte našo organizacijo! V zaklado za našo organizacijo so nadalje darovali: gorenjski župnik 20 gld., J. K. 1 gld., N. N. 10 kr., O. K. 40 kr., J. U. 40 kr., V. V. (stalna družba v kavarni „Europa“) 2 gld. 50 kr. V drugi številki izkazano 329 gld. 40 kr. Skupaj: 353 gld. 40 kr.

Književnost in umetnost.

Iz zlate Prage nam poroča naš sotrudnik. V „Narodnem gledališču“ nastopa sedaj gost Werner Alberti, bivši tenor tukajšnjega nemškega gledališča; sedaj ni nikjer v stalni službi. V prejšnjih časih je bil Nemec, vodstvo narodnega gledališča pa pravi sedaj, da je — Poljak. Glas njegov je visok, krasen, njegova postava pa ni ustvarjena za gledališče: premajhna je, malone pritlikavska.

Uprašanje o drugem deželnem gledališču se že živo razpravlja; upam, da mi bode skoro mogoče, poročati vam že o dejanjih.

Zanimljivo pišejo „Národní Listy“ o ljubljanskem gledališču. „Nele naše praško, temveč tudi gledališče v Ljubljani ima svoje imenitne dogodke. Pred kratkim se je predstavljala opera „Rigoletto“, katera se je že nekočkrat ponavljala

ki in postane za slovensko narodno gledališče „kasovnim kusem prve třídy.“ Kritika ljubljanska je bila polna hvale . . . Ulogo Gilde je pela naša rojakinja, gospica Ševčíkova, primadona slovenskega gledališča. Prva heroina drame je tudi Čehinja, režiser drame je Čeh. Razumeje se, da v takih razmerah čitamo z veseljem ljubljanske liste, da izvemo, kako se našim ljudem tam godi. Gospica Ševčíkova je dobila kot Gilda mnogo cvetic, ploskalo se ji je burno, drugi dan pa so jo hvalili časniki . . . Naslovno ulogo tega večera je pel domači bariton, g. Noll. . . . Jiráskova „Vojnarká (Seljanka) se bode predstavljala. Razumeje se, da smo radovedni, kak uspeh bode dosegla v Ljubljani . . .“

Povest „Mladí“, katero je spisala pisateljica Gabrijela Preissova, prestavlja v nemščino časnikar Heizmann, ki je že ponemčil Šimáčkovo povest „Štěstí“ (Sreča). Gabrijelo Preissovo Čehi zelo cenijo; saj so pa njene povesti tudi jako dobre. Kakor sem čul, dovolila je ta pisateljica nekemu Slovencu, da posloveni njene „Korutanské povídky“.

Album sveslavjanskih pjesama za tamburaške zborove od V. G. Broža. — Meseca januarja 1897. izidejo te pesmi, ki so namenjene tamburašem, da širijo s tamburico vseslovansko pesem. Album bode obsegal dva zvezka; cena zvezku 4 gld. predplačnikom, a 5 gld. nepredplačnikom.

Slovanska dramatika se krepko razvija. Mnogo novih moči stopa na poprišče. Nedavno je poljsko gledališče dobilo odlično moč v grofu Mihálu Dzieduszyckem, čegar igra „Mamuty“ je dosegla v Krakovu odličen uspeh. Pisatelj se bori za idejo, naj se poljsko plemstvo poprime obdelovanja rodne zemlje in naj skrbi, da ne dobode nobene pedi poljskega sveta — tujec.

Zanimljivosti.

Badenijeve zaušnice. Okrajni glavar v Feldkirchnu, grof Schaffgotsch, postavil se je na shodu katoliškega učiteljskega društva v Rankweilu na katoliško stališče in je nekoliko besedij izpregovoril proti šolskemu zakonu. To je dalo liberalni levici v državnem zboru povod, da je dne 24. novembra interpeloval dr. Menger ministerskega predsednika zaradi samooblastnega vedenja glavarjevega. Badeni je interpelantu precej odgovoril in obsodil nastop okrajnega glavarja. Zaušnica, priložena katoliškemu okrajnemu glavarju, napravila je na levico, kakor trde njena glasila, „najizvrstnejši utis“. Jednaki utis je pa malo dni poprej naredil odgovor ministerskega predsednika na drugi strani zbornice, ko je zaradi podobnega govora grofa Thuna levica dobila zaušnico. Grof Badeni je mož, ki zna vse stranke pridobiti in vse za nos voditi.

Državni zbor. (Dne 26. novembra; po steno-gratskem zapisniku.) Predsednik Chlumecky poslancem: „Neizrečeno močen glas imam. Tako se napenjam, da sem že malone hripav. Toda le preglasno se pogovarjate, da mi ni mogoče 352 glasov preupiti. Blagovolite se tedaj, gospodje, dobrohotno navaditi, da vsaj med glasovanjem ne bodete klepetali. Saj imate vendar ves ostali dan za to prost. (Veselost.) Prosim vas tedaj, uzemite to le na znanje, kar ste preslišali. Gospod poslanec dr. grof Kuenburg predlaga na podlagi § 62. opravičnega reda, katerega gospodje pač poznate (živahna veselost), naj se seja prekine za 10 minut, da se dogovorite. Kdor je za to, naj ustane.“ (Zgodi se.) Poslanci se vrnejo v zbornico. Poročevalec dr. Beer ima besedo. Začenja govoriti. Vmes predsednik: „Prosim, gospodje moji, nekoliko miru. V parlamentu smo, in ne v — (nov živahen nemir). Ako se gospodje hočete med seboj pričkati, prosim, pojdite ven in ne delajte tega tukaj. (Šum. Poslanec Prade je naredil vmes več usklikov.) Prosim vendar gospoda poslanca Pradeja, naj bode že jedenkrat miren in naj da govoriti gospodu poročevalcu. To je vendar celo nedostojno vedenje.“

Koliko dolgá ima Avstrija? V proračunskem odseku je poslanec Mauthner poročal, da ima Avstrija (brez Ogrske) državnih dolgov 4,191.317,519 gld. Vsak kristijan teh dolgih števil

še prebrati ne zna! Kdor pa umeje in komu preostaje kaj časa, preračuni naj, kako visok bi bil stolpič od srebra, ko bi država te dolgove plačala s samimi srebrnimi goldinarji, ki bi bili vsi v sklad zloženi drug nad drugim. Novega državnega dolga za investicijske namene (za železnice itd.) bode vlada letos napravila 25 milijonov. Od te svote se bode plačeval okrogli milijonček za obresti, ker finančni minister upa, da se mu posreči dobiti posojilo po tri in pol od sto. Glavnica se bode vračala v obrokih.

Trije poslanci. Oni teden so bili za dr. Ferjančičem v poslanski zbornici med govorniki upisani še trije poslanci, namreč: Lang, Dyk, Kurz (Dolgi, Debeli, Kratki). Ker je bil sprejet konec debate, niso mogli vsi trije priti do besede. Volili so tedaj izmed sebe glavnega govornika. Izvoljen je bil Kurz. Predsedniku Chlumeckemu je bilo to prav všeč, ker sploh rad vidi, če je govornik — kratek.

Čisti Mažarji. V ogrski gosposki zbornici je odstopil predsednik Slavi in na njegovo mesto je prišel Toth, kar se po naše pravi: Slovan. Starostni predsednik poslanske zbornice se zove Janičar, podpredsednik Berčević, naučni minister je Slovenec Blažič, ministerski predsednik pa Ban—fi.

Vladajoča premičnica. Prihodnje leto bode vladala premičnica Mart. Pri Rimljanih je bil Mart bog vojske. Ali bo vladal bog vojske v Evropi, ali na Slovenskem, ali kje? Vlada naj le na nebu! Vsa Evropa, in posebno slovenske dežele želé, da bi vladal bog miru. Slovenci smo se že dovolj vojskovali za prazno reč.

Vender si oglejmo Marta, ki bode vladal l. 1897. Njegovo površje je nekoliko znano, bolj kakor pri drugih premičnicah. Že l. 1636. je opazil Fontana na površju Marta svetle in temne lise in sklepal je iz njih izpremembe, da se Mart suče okoli svoje osi. Precej natanko je to dognal l. 1660. Cassini. Danes imajo zvezdogledi že preračunjeno, da Martovo sukanje okoli osi traje 24 ur, 37 minut in 2265 sekund.

Leta 1716. je prvi opazil na Martu astronom Maraldi jako zanimive reči, namreč nepravilne bele lise blizu tečajev. Sodil je, da so to kraji ledu in snega, kakor na zemlji ob obeh tečajih, ker se tudi izpreminjajo v teku letnih časov. Še bolj temeljito je Martovo površje preiskal Schiaparelli. Po večletnem opazovanju je z veliko natančnostjo narisal na karto Martovo površje. Vidijo se temne in svetle lise. Temne lise so baje morja in svetle suha zemlja. V svetlih lisah je polno ozkih prelivov ali kanalov, ki imajo samo po 30—40 kilometrov širjave. V našem državnem zboru menijo modri poslanci, da bi se nekoliko ožji kanali napravili po Avstriji, kar bi stalo nekaj sto milijonov gold. Z dobrim daljnogledom se vidijo Martovi kanali kakor pajčja mreža. Prostemu očesu se kaže Mart motnorudečkasta zvezda, kakor bi bil kos nekoliko razbeljenega železa. Kadar se Mart približa zemlji, je zelo svetel, in kadar se oddalji, bolj teman videti. Največja njegova oddaljenost od zemlje iznaša 396 milijonov kilometrov, samo 57 milijonov ima pa do zemlje, kadar se ji najbolj približa. Okoli Marta plešeta dve luni, Phoebos in Deimos, kateri je l. 1877. iznašel Amerikanec Hal.

Najnovejše vesti.

Zadnji četrtek je državni zbor sklenil prehod v specialno razpravo o proračunu. Dr. Vašaty je predlagal, da naj se glasuje po imenih, a predlog je bil odklonjen z veliko večino. V petek se prične podrobna razprava o proračunu in je na dnevnem redu tudi dispozicijski fond.

Trgovinski minister se je izjavil proti nekemu slovenskemu poslancu, da bode naročil c. kr. poštima vodstvoma v Trstu in Gradcu, naj poskrbita, da dobodo pošte na pečatnikih tudi napise slovenskih krajevnih imen vsaj v teku dveh let, in da se ne bode vprihodnje gledalo tako tesno na to, kdaj so pečatniki obrabljeni. Dobro bi bilo, da se oglase vsa županstva na Slovenskem, kjer ima pošta samo nemški pečat, pri poštнем vodstvu.

Kupujte samo pri domačih tvrdkah!

Tovarniška zaloga papirja.

Jos. Petrič,

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 22.

Priporoča svojo veliko zalogo raznega
papirja in papirnih vrečic po najnižjih
cenah. (14-1)

Glavna zaloga
svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda.

Izdelovatelj papirnih vrečic.

gg. trgovcem visok popust.

Najboljše pero
za šolo in urad je L. Schwentnerja

pero „Prešeren“

Dobiva se pri založniku

L. Schwentnerju v Brežicah
in v vseh knjigarnah. (2 3)

DRAG. MATKOVIČ,

brivec in vljasuljar

v Ljubljani, Stolni trg št. 11.

se priporoča v najtočnejše izvrševanje vseh

v brivski in vljasuljarski obrt

spadajočih del. Postrežba je uljudna in
vsestranski pozorna. (3-3)

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

**klobukov, cilindrov,
čepic i. t. d.**

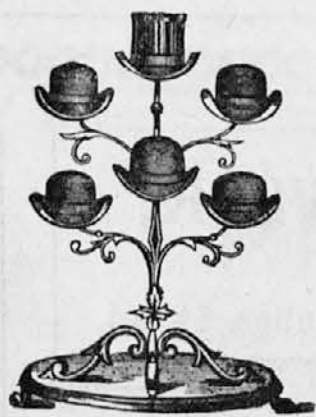
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

(4-3)

Velepoštovanjem

J. Soklič

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

BRZOJAV!

V Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 8

je pri

Ig. Žargiju
reelna razprodaja.

Prav ugodna prilika za nakupovanje raznega blaga,
klobukov, modercev, srajc, kravat, mufov, ovrat-
nikov i. t. d. in blaga za krojače in šivilje.

Najcenejši nagrobni venci!

Naj nikdo ne zamudi te izredne prilike za nakupovanje
dobrega, trpežnega blaga. (5-3)

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. **LIUBLJANA** Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

 ključavničarskih del

ter napeljavo

(6-3)

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode

in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Ignacij Čamernik,

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobnih spomenikov

in preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim po-
sestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera
točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obris za cerkvena in stav-
binska dela. (7-3)

Národní

FOTOGRAFSKI ZAVOD

Davorina Rovška

(Kolodvorske ulice št. 34. Ljubljana),

priporoča se slavnemu občinstvu in slovenskim društvom. De-
uje z najrazličnejšimi modernimi sredstvi fotografije in z naj-
novejšimi iznajdbami. Jamči za točno postrežbo ter solidno delo.

V zalogi ima še precej naročenih slik pevskega zbora
„Glasbene Matice“, „dobrodelnih predstav“ in gg. osmošolcev.

Pri izberi božičnih in novoletnih daril usoja
se opozarjati na te slike, kakor tudi nato, da v ta namen do-
gotovi vsako sliko na poljuben način, ako se vsaj 4 dni pred
prazniki naroči. (8-3)

Knjigoveznica Fr. Breskvar,

preje L. Šverljuga,

pred Škofijo št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“

se priporoča v

vezanje vsakovrstnih knjig.

Molitvenike družbe sv. Mohorja po več vkup poslanih veže
po primerno znižani ceni. V zalogi ima tudi za vse družbine
knjige lepo izdelane platnice za knjigoveze po deželi.

Opozarja tudi še na svoje krasno izvršene platnice za
„Dom in Svet“, Wolfov slovar itd. — Naročila na kakoršnesi-
bodi platnice izvršuje po želji ali načrtu natančno in cenó.

(9-3)

Veliko zalogo vsakovrstnih pečij, štedilnikov in kuhinjskega orodja

kakor tudi

(10-3)

vsako drugo železnino priporoča

trgovina z železnino **Andr. Druškovič** Mestni trg št. 9\10.

Novo urejena
lekarna pri Mariji Pomagaj

M. Leusteka v Ljubljani

Resljeva cesta št. 1 zraven mesarskega mosta

priporoča za zimski čas najbolj pripravno za ohranjenje
zdravja pristno, čisto, sveže

dorš-medicinsko ribje olje

dobrega, prijetnega okusa in lahko prebavljivo. Cena
mali steklenici 50 kr., veliki steklenici 1 gld.

Ob enem priporoča tudi zaradi izredno izvrstnega
učinka najbolje poznato (15-1)

Thanno-chinin tinkturo za lase

katera okrepuje lasišče in preprečuje izpadanje las. —
 Cena steklenici 50 kr.

Zaloga vseh znanih preizkušenih domačih zdravil, katera
se priporočajo po cenikih in časopisih, tu- in inozemskih
specijalit, medicinskega konjaka, malage, ruma, vsako-
vrstnega čaja itd.

Razpošilja dvakrat na dan po pošti.

Andrej Rovšek,

kipar,

LIUBLJANA, Kolodvorske ulice št. 34,

priporoča

svojo delavnico

vsem prečastitim

cerkvenim predstojništvom

in vsem (16-1)

ljubiteljem domače
umetnosti.

Pripoznano umetniško dovršena dela.

FRAN ČUDEN,

urar,

Mestni trg. LJUBLJANA Mestni trg.

Letošnja slaba kupčija pri-
mora me, ker mi je ostalo ve-
lika blaga, prodajati po najnižji
ceni in deloma pod svojo ceno,
da razprodam nekaj svoje ve-
like zaloge.

Ker se sedaj bliža čas za
 božična in novoletna

darila, priporočam vsakemu svojo bogato
zalogo zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic,
vsakovrstne zlatnine in srebrnine kot najpri-
mernejša darila ter vabim slehernega, naj si blagovoli
pri nakupovanju ogledati mojo zalogo.

Zagotavljam najsolidnejšo postrežbo po kolikor
mogoče nizkih cenah.

Spoštovanjem

FRAN ČUDEN.

(11-3)

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra

c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska
in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak
in pokost. (12-3)

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.